|| अथ श्रीसाईसच्चरित || अध्याय ६ ||

|| श्रीगणेशाय नमः || श्रीसरस्वत्यै नमः || श्रीगुरुभ्यो नमः || श्रीकुलदेवतायै नमः || श्रीसीतारामचंद्राभ्यां नमः || श्रीसद्‌गुरूसाईनाथाय नमः || असो परमार्थु वा संसारू। जेथें सद्‌गुरू कर्णधारू। तेंचि तारूं पैलपारू। नेऊनि उतारू लावील ||१|| सद्‌गुरू-शब्दें वृत्ती उठतां। साईच प्रथम आठवती चित्ता। उभेच ठाकती सन्मुखता। ठेविती माथां निजहस्त ||२|| धुनीमाजील उदीसमन्वित। पडे जंव मस्तकीं वरदहस्त। हृदय स्वानंदें उलूनि येत। प्रेम ओसंडत नेत्रांतुनी ||३|| नवल गुरुहस्तस्पर्शविंदान। प्रलयाग्नींतही न होई जो दहन। त्या सूक्ष्मदेहाचें करी ज्वलन। भस्मीभवन करस्पर्शे ||४|| चुकूनि देवाची कथा वार्ता। निघाल्या उठे तिडीक माथां। वाचा प्रवाहे बाष्कळता। तयाही स्थिरता लाधावी ||५|| शिरीं ठेवितां करकमल। अनेका जन्मींचे परिपक्व मल। जाती धुऊनि होती निर्मल। भक्त प्रेमळ साईंचे ||६|| रूप पाहतां तें गोमटें। परमानंदें कंठ दाटे। नयनीं आनंदा पाझर फुटे। हृदयीं प्रकटे अष्टभाव ||७|| सोहंभावास जागवीत। निजानंदास प्रकटवीत। ठायींच मीतूंपणा विरवीत। सामरस्यें अद्वैत मिरवी ||८|| वाचूं जातां पोथीपुराण। पावलोपावलीं सद्‌गुरुस्मरण। साईच नटे रामकृष्ण। करवी श्रवण निजचरित्र ||९|| परिसूं बैसतां भागवत। कृष्णचि साई नखशिखांत। वाटे गाई तें उद्धवगीत। भक्तनिजहित साधाया ||१०|| सहज बसावें करूं वार्ता। तेथेंही साईनाथांची कथा। अकल्पितचि आठवे चित्ता। योग्य दृष्टांता द्यावया ||११||

कागद घेऊनि लिहूं म्हणतां। अक्षरीं अक्षर येई न जुळवितां। परी तोचि जेव्हां लिहवी स्वसत्ता। लिहितां लिहितां लिहवेना।।१२।। जंव जंव अहंभाव डोकावत। निजकरें तया तळीं दडपीत। वरी करोनि निज शक्तिपात। शिष्यास कृतार्थ करीत ते।।१३।। काया-वाचा-मनें येतां। लोटांगणीं साई समर्था। धर्मार्थ-काम-मोक्ष हाता। चढती न मागतां आपैसे।।१४।। कर्म ज्ञान योग भक्ती। या चौमार्गीं ईश्वरप्राप्ती। जरी हीं चार चौबाजूं निघती। तरीही पोंचविती निजठाया।।१५।। भक्ती ही बाभुळवनींची वाट। खांचा खळगे अति बिकट। एकपावली परी ती नीट। हरीनिकट नेई कीं।।१६।। कांटा टाळूनि टाका पाय। हाचि एक सुलभ उपाय। तरीच निजधाम पावाल निर्भय। निक्षूनि गुरुमाय वदे हें।।१७।। मनाचे मळे जैं भक्तीं शिंपिलें। वैराग्य खुले ज्ञान फुले। कैवल्य फळे चित्सुख उफळे। अचूक चुकलें जन्ममरण।।१८।। मूळ परमात्मा स्वयंसिद्ध। तोचि सच्चिदानंद त्रिविध। उपाधियोगें झाला प्रबुद्ध। प्रकट बोध भक्तार्थ।।१९।। जैसा तो या त्रैगुण्यें व्यक्त। मायाही होऊनि क्रियाप्रयुक्त। सत्व-रज-तमा चाळवीत। करी सुव्यक्त निजगुण।।२०।। मृत्तिकेचा विशिष्ट आकार। तया नाम घट साचार। घट फुटतां नाम रूप विकार। निघूनि पार जातात।।२१।। हें अखिल जग मायेपासाव। परस्परां कार्यकारणभाव। मायाचि प्रत्यक्ष सावयव। होऊनि उद्भवली जगरूपें।।२२।। जगाआधीं मायेची स्थिती। पाहूं जातां नाहीं व्यक्ती। परमात्मरूपीं लीन होती। परम अव्यक्तीं संचली।।२३।। व्यक्त होतांही परमात्मरूप। अव्यक्त तरीही परमात्मरूप। एवंच ही माया परमात्मरूप। अभेदरूप परमात्मीं।।२४।। मायेनें तमोगुणापासून। केले जडपदार्थ निर्माण। निर्जीव चलनवलनशून्य। क्रिया पूर्ण ही

प्रथम ॥२५॥ मग मायेच्या रजोगुणीं। परमात्मचिद्‌गुणाची मिळणी। होतां उघडली चैतन्यखाणी। स्वभावगुणीं उभयांचे ॥२६॥ पुढें या मायेचा सत्वगुण। करी बुद्धितत्व निर्माण। तेथ परमात्म्याचा आनंदगुण। मिसळतां खेळां संपूर्णता ॥२७॥ एवं माया महाविकारी। क्रियोपाधि जों न स्वीकारी। पूर्वोक्त पदार्थातें न करी। त्रिगुण तोंवरी अव्यक्त ॥२८॥ गुणानुरूप क्रिया कांहीं। न करितां माया व्यक्त नाहीं। राहूं शके अव्यक्त पाहीं। स्वयें जैं सेवी अक्रियत्व ॥२९॥ माया कार्य परमात्म्याचें। जग हें कार्य त्या मायेचें। ''सर्वं खल्विदं ब्रह्म''–त्वाचें। ऐक्य तिहींचें तें हेंचि ॥३०॥ ऐसी जे हे अभेदप्रतीति। कैसेनी प्राप्त होय निश्चितीं। ऐसी उत्कटेच्छा जया चित्तीं। वेद श्रुति पहावी ॥३१॥ सारासार विचारशक्ति। वेदशास्त्र–श्रुति–स्मृती। गुरू–वेदांत–वाक्यप्रतीति। परमानंदप्राप्ती दे ॥३२॥ ''माझिया भक्तांचे धामीं। अन्नवस्त्रास नाहीं कमी।'' ये अर्थी श्रीसाई दे हमी। भक्तांसी नेहमीं अवगत ॥३३॥ ''मज भजती जे अनन्यपणें। सेविती नित्याभियुक्तमनें। तयांचा योगक्षेम चालविणें। ब्रीद हें जाणें मी माझें'' ॥३४॥ हेंचि भगवद्‌गीतावचन। साई म्हणती माना प्रमाण। नाहीं अन्नवस्त्राची वाण। तदर्थ प्राण वेंचूं नका ॥३५॥ देवद्वारीं मान व्हावा। देवापुढेंचि पदर पसरावा। तयाचाच प्रसाद जोडावा। मान सोडावा लौकिकीं ॥३६॥ काय लोकीं मान डोलविली। तितुक्यानें का भरसी भुली। आराध्यमुर्ति चित्तीं द्रवली। घर्में डबडबली पाहिजे ॥३७॥ हेंचि ध्येय लागो गोड। सर्वेंद्रियीं भक्तीचें वेड। इंद्रियविकारां भक्तीचे मोड। फुटोत कोड मग काय ॥३८॥ सदैव ऐसें भजन घडो। इतर कांहींही नावडो। मन मन्नामस्मरणीं जडो। विसर पडो अवघ्याचा ॥३९॥ नाहीं मग देह–गेह–वित्त। परमानंदीं जडेल चित्त। मन

समदर्शी आणि प्रशांत। परिपूर्ण निश्चित होईल ॥४०॥ सत्संग केलियाची खूण। वृत्तीसी पाहिजे समाधान। नानाठायीं वसे जें मन। तें काय 'सल्लीन' म्हणावें ॥४१॥ तरी होऊनि दत्तावधान। श्रोतां भावार्थे परिसिजे निरूपण। करितां हे साईचरित्र श्रवण। भक्तिप्रवण मन होवो ॥४२॥ कथासंगतीं होईल तृप्ती। लाधेल चंचलमना विश्रांती। होईल तळमळीची निवृत्ति। सुखसंवित्ति पावाल ॥४३॥ आतां पूर्वील कथानुसंधान। मशिदीचें जीर्णोद्धारण। रामजन्माचें कथाकीर्तन। चालवूं निरूपण पुढारां ॥४४॥ एक भक्त [1]गोपाळ गुंड। जयासी बाबांची भक्ति उदंड। मुखीं बाबांचें नांव अखंड। काळखंडण ये रीती ॥४५॥ तयासी नव्हतें संतान। पुढें साईप्रसादेंकरून। पावता झाला पुत्ररत्न। चित्त प्रसन्न जाहलें ॥४६॥ झालें गोपाळ गुंडाचें मानस। यात्रा एक अथवा उरूस। भरवावा शिर्डीग्रामीं वर्षास। होईल उल्हास सर्वत्रां ॥४७॥ तात्या कोते दादा कोते। माधवरावादि प्रमुख जनांतें। रुचला विचार हा सकळांतें। तयारीतें लागले ॥४८॥ परी या वार्षिक उत्सवालागून। आधीं एक नियमनिर्बंधन। जिल्हाधिकारी यांचें अनुमोदन। करणें संपादन आवश्यक ॥४९॥ तदर्थ उद्योग करूं जातां। गांवीं जो एक कुळकर्णी होता। कुत्सितपणें उलटा जातां। आला मोडता कार्यांत ॥५०॥ कुळकर्णी जो आडवा पडला। पहा कैसा परिणाम आला। यात्रा भरूं नये शिरडीला। हुकूम झाला जिल्ह्याचा ॥५१॥ परी ही यात्रा भरावी शिरडीत। बाबांचेंही हेंचि मनोगत। आज्ञा पूर्ण आशीर्वादयुक्त। होती तदर्थ झालेली ॥५२॥ ग्रामस्थांनीं पिच्छा पुरविला। जीवापाड यत्न केला। अधिकारियांनीं हुकूम

---

१. हे मोजणी खात्यात सर्व्हेअर असून यांच्यावर साईबाबांची फार कृपा असे.

फिरविला। मान राखिला सकळांचा।।५३।। तेव्हांपासूनि बाबांच्या मतें। यात्रा ठरविली रामनवमीतें। व्यवस्था पाहती तात्या कोते। यात्रा येते अपरंपार।।५४।। त्याच रामनवमीचे दिसीं। भजनपूजन समारंभेंसीं। तासे चौघडे वाजंत्रेंसीं। यात्रा चौपासी गडगंज।।५५।। वर्षास दोन नवीं निशाणें। समारंभें होई मिरवणें। मशिदीचे कळसास बांधणें। तेथेंचि रोवणें अखेर।।५६।। त्यांतील एक [२]निमोणकरांचें। दुजें निशाण [३]दामूअण्णांचें। मिरवणें होतें थाटामाटाचें। फडकतें कळसाचे अग्रभागीं।।५७।। पुढें रामनवमीचा उत्सव। उरुसापोटीं कैसा समुद्भव। परिसा तें कथानक अभिनव। स्वानंदगौरव शिरडीचें।।५८।। शके अठराशें तेहतीस सालीं। रामनवमी प्रथम झाली। उरुसापोटीं जन्मास आली। तेथूनि चालली अव्याहत।।५९।। प्रसिद्ध कृष्ण जागेश्वर भीष्म। तेथूनि या कल्पनेचा उगम। करावा रामजन्मोपक्रम। लाधेल परम कल्याण।।६०।। तेथपर्यंत केवळ उरूस। यात्रा भरत असे बहुवस। त्यांतूनि हा जन्मोत्सव सुरस। आला उदयास ते सालीं।।६१।। एकदां भीष्म स्वस्थचित्त। वाडियामाजीं असतां स्थित। [४]काका पूजासंभारसमवेत। जावया मशिदींत उद्युक्त।।६२।। अंतरीं साईदर्शन–काज। वरी उरूसाचीही मौज। काका आधींच एक रोज। शिरडीत हजर उत्सवार्थ।।६३।। पाहूनियां समय उचित। भीष्म तेव्हां काकांस पुसत। सद्वृत्ती एक मनीं स्फुरत। द्याल का मदत मजलागीं।।६४।। येथें वर्षास भरतो उरूस। रामजन्माचा हा दिवस। तरी जन्मोत्सव संपादायास। आहे अनायास ही संधी।।६५।।

---

२. यांचे पूर्ण नाव शंकरराव रघुनाथ देशपांडे ऊर्फ नानासाहेब निमोणकर ३. अहमदनगरचे बाबांचे एक फार जुने कासार जातीचे भक्त आहेत. ४. लक्ष्मण गणेश ऊर्फ काका महाजनी

काकांस आवडला तो विचार। घ्या म्हणाले बाबांचा होकार। आहे तयांच्या आज्ञेवर। कार्यासी उशीर नाहीं मग ।।६६ ।। परी उत्सवा लागे कीर्तन। उभा राहिला तोही प्रश्न। खेडेगांवीं हरिदास कोठून। ही एक अडचण राहिली ।।६७ ।। भीष्म म्हणती मी कीर्तनकार। तुम्ही धरा पेटीचा स्वर। राधाकृष्णाबाई तयार। सुंठवडा वेळेवर करितील ।।६८ ।। चला कीं मग बाबांकडे। विलंब हें शुभकार्या सांकडें। शुभासी जैं शीघ्रत्व जोडे। साधे रोकडें तैं कार्य ।।६९ ।। चला आपण पुसावयास। आज्ञा कीर्तन करावयास। ऐसें म्हणतांच मशिदीस। दोघे ते समयास पातले ।।७० ।। काका आरंभ करितां पूजेतें। बाबाच जाहले प्रश्न पुसते। काय वाड्यांत चाललें होतें। सुचेना तें काकांना ।।७१ ।। तात्काळ बाबा भीष्माप्रती। तोच प्रश्न अन्य रीतीं। कां बुवा काय म्हणती। म्हणवूनि पुसती तयांतें ।।७२ ।। तेव्हां काकांस आठव झाला। उद्दिष्टार्थ निवेदियेला। विचार बाबांचे मनास रुचला। निश्चित केला उत्सव ।।७३ ।। दुसरे दिवशीं प्रात:समयाला। पाहूनि बाबा गेले लेंडीला। सभामंडपीं पाळणा बांधिला। थाट केला कीर्तनाचा ।।७४ ।। पुढें वेळेवरी श्रोते जमले। बाबा परतले भीष्म उठले। काका पेटीवर येऊन बैसले। बोलावूं पाठविलें तयांना ।।७५ ।। ''बाबा बोलाविती तुम्हांस''। ऐकतां काकांचे पोटीं धस्स। काय झालें न कळे मनास। कथेचा विरस ना होवो ।।७६ ।। ऐकूनि बाबांचें निमंत्रण। काकांची तेथेंचि झाली गाळण। बाबा कां बरें क्षुब्ध मन। निर्विघ्न कीर्तन होईल ना ।।७७ ।। पुढें चालती मागें पहाती। भीत भीत पायऱ्या चढती। मंदमंद पाउलें पडतीं। चिंतावर्तीं बहु काका ।।७८ ।। बाबा तयांस करिती विचारणा। कशास येथें बांधिला पाळणा। कथातात्पर्य आणि योजना। ऐकूनि मना आनंदले ।।७९ ।। मग

तेथें जवळ निंबर। तेथूनि घेऊनि एक हार। घातला काकांच्या कंठीं सुंदर। भीष्माकरितां दिला दुजा।।८०।। पाळण्याचा प्रश्न परिसतां। उपजली होती मोठी चिंता। परी गळां तो हार पडतां। सर्वांस निश्चिंतता जाहली।।८१।। आधींच भीष्म बहुश्रुत। विविधकथापारंगत। कीर्तन जाहलें रसभरित। आनंद अपरिमित श्रोतयां।।८२।। बाबाही तैं प्रसन्नवदन। जैसें दिधलें अनुमोदन। तैसाचि उत्सव घेतला करवून। कीर्तनभजनसमवेत।।८३।। रामजन्माचिया अवसरीं। गुलाल बाबांच्या नेत्रांभीतरी। जाऊनि प्रकटले बाबा नरहरी। कौसल्येमंदिरीं श्रीराम।।८४।। गुलालाचें केवळ मिष। रामजन्माचा तो आवेश। होईल अहं–रावणाचा नाश। दुर्वृत्ती–राक्षस मरतील।।८५।। एकाएकीं आला कोप। प्रत्यक्ष नरसिंहाचें रूप। सुरू झाले शिव्याशाप। वर्षाव अमूप जाहला।।८६।। पाळण्याचे होतील तुकडे। [५]राधाकृष्णा मनीं गडबडे। राहील कैसा धड हें सांकडें। येऊनि पडे तिजलागीं।।८७।। सोडा सोडा लवकर सोडा। पाठीसी लागतां तिचा लकडा। काका सरकले पुढां। पाळणा सोडावयातें।।८८।। तंव तों बाबा अति कावले। काकांचिया अंगावर धांवले। पाळणा सोडणें जागींच राहिलें। वृत्तीवर आले बाबाही।।८९।। पुढें दुपारीं आज्ञा पुसतां। बाबा काय वदले आश्चर्यता। एव्हांच कैंचा पाळणा सोडितां। आहे आवश्यकता अजून।।९०।। ही आवश्यकता तरी कसली। अन्यथा नव्हे साई–वचनावली। विचार करितां बुद्धि स्फुरली। [६]साङ्गता न झाली उत्सवाची।।९१।। येथवरी उत्सव झाला। दुसरा दिन जों नाहीं उगवला। नाहीं झाला जों गोपाळकाला। उत्सव सरला न म्हणावें।।९२।। एणेंप्रमाणें दुसरे दिनीं।

---

५. हा रामजन्मास लागणारा पाळणा या बाईंनी पुरविला होता. ६. संपूर्णता

गोपाळकाला कीर्तन होऊनी। पाळणा मग सोडायालागुनी। आज्ञा बाबांनीं दिधली।।९३।। पुढील वर्षीं भीष्म नव्हते। बाळाबुवा सातारकरांतें। कीर्तनार्थ आणविणें होतें। जाणें [७]कवठ्यातें तयांना।।९४।। म्हणूनि बाळाबुवा भजनी। प्रसिद्ध 'अर्वाचीन तुका' म्हणूनि। घेऊनि आले काका महाजनी। उत्सव त्यां हातूनि करविला।।९५।। हेही जरी मिळाले नसते। काकाच कीर्तनार्थ उभे राहते। दासगणूकृत आख्यान त्यांतें। पाठचि होतें नवमीचें।।९६।। तिसरे वर्षीं सातारकर। बाळाबुवांचेंच शिरडीवर। आगमन जाहलें वेळेवर। कैसें सादर परिसा तें।।९७।। ऐकूनि साईबाबांची कीर्ती। दर्शनकाम उद्भवला चित्तीं। परी मार्गांत पाहिजे संगती। लाभेल केउती ही इच्छा।।९८।। बाळाबुवा स्वयें हरिदास। साताऱ्याकडे मूळ रहिवास। मुंबापुरीं परेळास। होता निवास ये समयीं।।९९।। बिऱ्हाड सिद्धकवठें म्हणून। सातारा जिल्ह्यांत देवस्थान। तेथें रामनवमीचें कीर्तन। वर्षासन बुवांस।।१००।। आषाढीची एकादशी। रामनवमी चैत्रमासीं। या दोन वार्षिक उत्सवांसी। बाळाबुवांसीं संबंध।।१०१।। [८]बादशाही सनद पाहतां। बडे बाबांचे खर्चाकरितां। रुपये चतुर्विंशती शतां। मूळ व्यवस्था संस्थानीं।।१०२।। असे या दोन उत्सवांलागीं। रुपये त्रिंशत बुवांची बिदागी। परी ते वर्षीं कवठ्यास [९]मरगी। पडले प्रसंगीं ग्रामस्थ।।१०३।। तेणें रामनवमी राहिली। बुवांस तेथूनि पत्रें आलीं। यावें आतां पुढील सालीं। ग्रामचि खालीं झालासे।।१०४।। सारांश रामाची सेवा चुकली। बिदागीही जागीं राहिली। शिरडीस जावया

---

७. 'बिऱ्हाड सिद्धकवठे' म्हणून सातारा जिल्ह्यात एक गाव आहे. तेथील रामनवमीच्या उत्सवाचे वर्षासन या बुवांस आहे. ८. ही सनद अकबर बादशाहपासूनची आहे व तो खर्च व शिवरात्रीच्या उत्सवाचा खर्च वगैरेसह या देवस्थानाचे इतर सर्व खर्च सांप्रत सांगली संस्थानमार्फत चालतात, असे समजते. सारांश, हे देवस्थान फार जुने व सांगली संस्थानच्या आधीचे आहे. ९. महामारी.

संधी फावली। भेट घेतली [१०]दीक्षितांची ।।१०५।। दीक्षित बाबांचे परम भक्त। शिरडी–गमनाचा मनोगत। पुरेल त्यांनीं आणितां मनांत। स्वार्थ परमार्थ साधेल ।।१०६।। वदती तैं ते दीक्षितांलागून। यंदा राहिलें वर्षासन। घ्यावें वाटे बाबांचें दर्शन। तेथेंचि कीर्तन करावें ।।१०७।। भाऊसाहेब तेव्हां वदती। बिदागीची नाहीं निश्चिती। देणें न देणें बाबांचे हातीं। लागेल संमती कीर्तनासी ।।१०८।। इतुकें संभाषण चाललें असतां। काका महाजनी येऊनि अवचिता। शिरडीप्रसाद उदी वांटितां। शुभशकुनता गमली ते ।।१०९।। तेच वेळीं महाजनी। आले होते शिरडीहुनी। क्षेमकुशलवृत्त कळवूनि। मग निजसदनीं परतले ।।११०।। असो पुढें बुवांप्रती। दीक्षित तेव्हां परम प्रीतीं। म्हणती विचारीन बाबांची संमती। दिधल्या निश्चितीं कळवीन ।।१११।। पत्र येतां शिरडीस यावें। वाटखर्चीलागीं न भ्यावें। तदर्थ नलगे आपणां झिजावें। निःशंक असावें मनांत ।।११२।। असो पुढें दीक्षित गेले। बाबांनीं अनुमोदनही दिधलें। बाळाबुवा शिरडीस आले। दर्शन घडलें यथेष्ट ।।११३।। साईबाबांहीं सन्मुख सगळा। रामनवमीचा उत्सव सोहळा। बाळाबुवांच्या हस्तें घेतला। करवूनि नवलाव प्रेमानें ।।११४।। बाळाबुवाही मनीं तुष्टले। चिंतिलें कार्य पार पडलें। साईही प्रसन्नचित्त जाहले। मनोरथ पुरले सर्वांचे ।।११५।। संभावनाही यथास्थित। शतोपरी पंचाशत। रुपये घ्यावया आज्ञा होत। आनंद अपरिमित बुवांस ।।११६।। पंचवार्षिक कवठ्याची प्राप्ति। एकाच उत्सवीं बाबा देती। बाळाबुवा कां न आनंदती। आभारी होती बाबांचे ।।११७।। असो पुढें एके दिवशीं। दासगणू येतां शिरडीसी। देवविला प्रार्थूनि बाबांसी। उत्सव प्रतिवर्षी

१०. हरी सीताराम ऊर्फ काकासाहेब दीक्षित

तयांस॥११८॥ तेथूनि पुढें हा कालवरी। होताहे जन्मोत्सव गडगजरीं। अन्नसंतर्पण आकंठवरी। महारापोरीं आनंद॥११९॥ समाधीच्या महाद्वारीं। मंगल वाद्यांचिया गजरीं। साई–नामघोष अंबरीं। आनंदनिर्भरीं कोंदाटे॥१२०॥ जैसी यात्रा वा उरूस। तैसेंच स्फुरलें गोपाळ गुंडास। कीं त्या जीर्ण मशिदीस। रूप गोंडस आणावें॥१२१॥ मशिदीचाही जीर्णोद्धार। व्हावा आपुले हस्तें साचार। भक्त गोपाळ गुंडाचा निर्धार। पाषाण तयार करविले॥१२२॥ परी हा जीर्णोद्धारयोग। नव्हता वाटे गुंडाचा भाग। या विशिष्ट कार्याचा सुयोग। आला मनाजोग पुढारा॥१२३॥ वाटे बाबांच्या होतें मनीं। करावें हें [11]नानांनीं। फरसबंदी मागाहुनी। करावी [12]काकांनीं तदनंतर॥१२४॥ तैसेंचि पुढें घडूनि आलें। आधीं आज्ञा मागतां थकले। [13]म्हाळसापतीस मध्यस्थी घातलें। अनुमोदन दिधलें बाबांहीं॥१२५॥ असो जेव्हां मशिदीसी। निशींत एका झाली फरसी। तेथूनि मग दुसरेच दिवशीं। बाबा गादीसीं बैसले॥१२६॥ अकरा सालीं सभामंडप। तोही प्रचंड खटाटोप। केवढा तरी महाव्याप। जाहला थरकांप सकळिकां॥१२७॥ तेंही कार्य येचि रीतीं। ऐसीच सकल परिस्थिति। असतां पूर्ण केलें भक्तीं। एके रात्रींत सायासें॥१२८॥ रात्रीं प्रयासें खांब दाटावे। सकाळीं बाबांनीं उपटूं लागावे। अवसर साधूनि पुन्हां चिणावे। ऐसें शिणावें सकळिकीं॥१२९॥ सर्वांनीं घालावी कास। करावा रात्रीचा दिवस। पुरवावा मनाचा हव्यास। अति सायास सोसूनि॥१३०॥ आधीं येथें उघडें आंगण। होतें इवलेसें पटांगण। सभामंडपा योग्य स्थान। जाहलें स्फुरण दीक्षितां॥१३१॥ लागेल तितुका पैका लावून। लोहाचे खांब कैच्या

---

११. नानासाहेब चांदोरकरांनी १२. काकासाहेब दीक्षित १३. हे एक सोनार ज्ञातीतील बाबांचे परम भक्त होते.

आणून। बाबा [१४]चावडीसी गेलेसे पाहून। काम हें साधून घेतलें॥१३२॥ भक्तांनीं रात्रीचा करावा दिवस। खांब चिणावें करूनि सायास। चावडींतूनि परतण्याचा अवकाश। लागावें उपटण्यास बाबांनीं॥१३३॥ एकदां अत्यंत कोपायमान। एका हातीं तात्यांची मान। दुजियानें एका खांबास हालवून। उपटून काढूं पहात॥१३४॥ हाल हालवूनि केला ढिला। [१५]तात्यांचे माथ्याचा फेटा काढिला। कांडें लावून पेटवूनि दिला। खड्डयांत टाकिला त्वेषानें॥१३५॥ तया समयींचे ते डोळे। दिसत जैसे अनल गोळे। सन्मुख पाहील कोण त्या वेळे। धैर्य गेलें सकळांचें॥१३६॥ लगेच खिशांत हस्त घातला। रुपया एक बाहेर काढिला। तोही तेथेंचि निक्षेपिला। जाणों तो केला सुमुहूर्त॥१३७॥ शिव्याशापांचा वर्षाव झाला। तात्याही मनीं बहु घाबरला। प्रसंग बहु बिकट आला। प्रकार घडला कैसा हा॥१३८॥ जन लोक विस्मयापन्न। हें काय आज आहे दुश्चिन्ह। तात्या पाटलावरील हें विघ्न। होईल निवारण कैसें की॥१३९॥ [१६]भागोजी शिंद्यानें धीर केला। हळूहळू पुढें सरकला। तोही आयताच सांपडला। यथेष्ट घुमसिला बाबानीं॥१४०॥ [१७]माधवरावही हातीं लागले। तेही विटांचा

---

१४. साईबाबा एक रात्र मशिदीत आणि एक रात्र जवळच्या सरकारी चावडीत राहत आणि पुन्हा दुसऱ्या दिवशी सकाळी मशिदीत परत येत, अशी त्यांची नित्याची वहिवाट असे. ते रात्री सुमारे नऊ वाजता चावडीत पुष्कळ भक्तमंडळीसह वाजत-गाजत जात असत. ते मशिदीचे कंपाऊंडाबाहेर पडले की रात्री या मंडपाच्या कामाला सुरुवात व्हावी. १५. तात्या गणपत कोते पाटील - बायजाबाईंचे चिरंजीव १६. याचे मुखहस्तपादादि सर्व अवयव महाव्याधीने ग्रस्त असल्यामुळे लोक याच्या वाऱ्यास उभे राहत नसत. तथापि, हा बाबांचा इतका भक्त होता की बाबा मशिदीत असता नित्य सकाळी आपल्या हातापायांस तळव्यापासून कोपरा-ढोपरापर्यंत याच्यापासून तूप चोळवून घेत आणि मशिदीपासून लेंडीपर्यंतच्या सकाळच्या नित्याच्या फेरीत हाच साईबाबांवर एका हाताने छत्री धरून व दुसऱ्या हाताने पाण्याने भरलेले टमरेल घेऊन बाबांच्या बरोबर लेंडीवर जात-येत असे. १७. माधवराव देशपांडे, यांच्यावर बाबांचे अत्यंत प्रेम असे. लडिवाळपणे बाबांस अरे-तुरे म्हणण्याची सलगी कोणाच्याही नशिबी नव्हती.

प्रसाद पावले। जे जे मध्यस्थी करावया गेले। वेळींच अनुग्रहिले बाबांही ।।१४१।। बाबांपुढें जाईल कोण। केवीं तात्याची करावी सोडवण। म्हणतां म्हणतां क्रोधही क्षीण। झाला शमन बाबांचा।।१४२।। तात्काळ दुकानदार बोलाविला। जरीकांठी फेटा आणविला। स्वयें तात्याचे डोक्यास बांधविला। शिरपाव दिधला जणूं त्यास।।१४३।। आश्चर्यचकित लोक झाला। काय कारण या रागाला। किमर्थ तात्यावरी हा हल्ला। केला गिल्ला बाबांनीं।।१४४।। कोपास चढले किंनिमित्त। क्षणांत पाहतां प्रसन्नचित्त। यांतील कारण यत्किंचित। कोणासही विदित होईना।।१४५।। कधीं असत शांतचित्त। प्रेमें गोष्टी वार्ता वदत। कधीं न लागतां निमिष वा निमित्त। क्षुब्ध चित्त अवचित।।१४६।। असो ऐशा या बाबांच्या गोष्टी। एक सांगतां एक आठवती। सांगूं कोणती ठेवूं कोणती। प्रपंचवृत्ती बरवी ना।।१४७।। करवे न मजही आवड निवड। जैसी जिला मिळेल सवड। तैसी ती श्रोतयांची होड। श्रवणकोड पुरवील।।१४८।। पुढील अध्यायीं करावें श्रवण। वृद्धमुखश्रुत पूर्वकथन। साईबाबा हिंदू कीं यवन। करूं निरूपण यथामति।।१४९।। दक्षिणामिषें घेऊनि पैसा। जीर्णोद्धारार्थ लाविला कैसा। धोती पोती खंडदुखंडसा। देह कैसा दंडीत।।१५०।। कैसे परार्थ वेचीत कष्ट। निवारीत भक्तसंकट। पुढील अध्यायीं होईल स्पष्ट। श्रोते संतुष्ट होतील।।१५१।। स्वस्ति श्रीसंतसज्जनप्रेरिते। भक्तहेमाडपंतविरचिते। श्रीसाईसमर्थसच्चरिते। रामजन्मोत्सवादि कथनं नाम षष्ठोऽध्यायः संपूर्णः।।

।। श्रीसद्गुरूसाईनाथार्पणमस्तु ।। शुभं भवतु ।।